

Život je víra v to, že víra je život

Jsem studentkou matematiky a angličtiny na Pedagogické fakultě Západočeské univerzity. I přesto, že mám k oboru filosofie poměrně daleko, vždy mě bavilo přemýšlet nad tématy od každodenních až po velmi kontroverzní. V okruhu náboženství bych se nepovažovala za ateistu, neboť sice věřím v matematiku a v pravdivost čísel, zároveň však nedokáži přestat věřit v reinkarnaci a karmu, ačkoli v božstvo ani jinou takovou vyšší entitu nevěřím.

Funda pokládá jako samoevidentní větu: „*Život je nejvyšší a nevratná hodnota.*“ Kdo jí ale dal takovou evidentnost? Sama sebe nepokládám za pobožného či nijak zvlášť věřícího člověka, toto tvrzení mě však zaráží. Věřím,

že víra, ať už v jednoho Boha, božstvo, reinkarnaci, astrologii, sebe, ve smrt či i víra v to, že není v co věřit, je to, co člověka pohání k životu. Kdyby to tak nebylo, proč by se lidstvo k víře vracelo napříč historií?

Pro zodpovězení otázky, proč by měla mít věta, že život je nejvyšší a nevratná hodnota, samoevidentní váhu, se musíme tázat, co přichází po životě, ačkoli jde o pouhé spekulace. Vyjděme nejdříve z biblické teorie posmrtného života nebe a pekla. Křesťané mluví o nebi jako o posledním odpočinku, ráji po utrpení v životě. Proč by tedy v tomto ráji měl existovat názor, že život je nejvyšší hodnota, když po životě evidentně přichází hodnota vyšší? Peklo je definované jako místo věčného utrpení, jeho koncept může být lehce zavádějící. Kdybych referovala k mému názoru, že nebe je ráj po utrpení v životě, nebyl by tedy život jako takový peklem?

A když se po hříšném životě naše duše odebrá do pekla, znamenalo by to, že naše duše reinkarnuje, čímž by se z života stala hodnota vratná a původní výrok, že život je nejvyšší a nevratná hodnota by tak neměl žádný smysl. Toto jsou samozřejmě vše jen mé spekulace a názory.

Funda často přemítá nad tím, že se o náboženství nedá mluvit racionálně. Ve 2. tisíciletí před naším letopočtem vznikl judaismus, křesťanství se formovalo kolem roku 30 a islám vznikl v 7. století našeho letopočtu. Ve všech těchto dobách byl svět rozdělen více hierarchicky než nyní, životy téměř všech lidí byly vedeny rozhodnutími lidmi hierarchicky vyššími, na svět přicházely a odcházely epidemie nemocí, na které nebyl lék, lidé umírali ve válkách, nad kterými neměli kontrolu, a neviděli důvod, proč byly vedeny, umírala jim zvířata a plodiny... Existovalo

nespočet běžných otázek, na které nikdo neměl odpovědi, jelikož informace reálných věd jako biologie, chemie, fyzika a matematika, informatika, lékařství atd. by zněly jako čarodějnictví.

Lidstvo nemělo informace a odpovědi na důležité otázky, kterým nerozumělo, což by dle mého názoru mohl být důvod, proč vzniklo náboženství. Odpovědi na tyto otázky byly vytvořeny na bázi existence nějaké vyšší entity, která sleduje a řídí svět. Za těchto podmínek mi přijde takové řešení naprosto validní. Proces, který proběhl poté a díky kterému náboženství stále existuje, bych připodobnila ke známému fiktivnímu experimentu *Násilnické opice*. V experimentu teoretičtí vědci umístili pět opic do klece. Uprostřed klece byl žebřík a na jeho vrcholu trs banánů. Po každé, když se některá z opic snažila vylézt na žebřík a zmocnit se banánů, vědci zbylé opice postříkali studenou

vodou. Po určitém čase se opice samy začaly bránit tomu, aby kterákoli z nich lezla na žebřík, jelikož se bránily studené sprše. Poté vědci vyměnili jednu z opic a ostatní opice ji hned násilně naučily, že na žebřík se neleze. Takto vědci vyměnili nakonec všechny opice a zvyk, že žebřík je zakázané území, zůstal, i když žádná z opic nevěděla, proč tomu tak je. Tedy i když nikdo z dnešních věřících lidí nezažil založení jejich víry, stále jsou učeni v ni věřit, i když originální důvody vzniku už dávno nemusí být relevantní. Když mluvíme o racionalizaci náboženství, zohlednění okolností jeho vzniku mi připadá více než důležité.

Nesamozřejmě větu: *„Ve chvíli, když jsem řekl, že existenciální prožitek transcendence je výtvořem člověka seberefektivního vědomí, stal jsem se důvodně přesvědčeným ateistou,“* formuluje Funda s takovou lehkostí, jakoby jejímu

výsledku nepředcházely roky a roky teologického přemýšlení.⁴⁷ Ve svém životě jsem se nesetkala s příběhem člověka, který by opustil víru v Boha pomocí svých myšlenek o její demytologizaci. Pro mne jako pro vyrostlou v sekulární společnosti se zdá referovaný Fundův výrok vcelku evidentní, dokáži si ale představit, že velká část populace by ho viděla jako rouhání. Proto obdivuji Fundovu sebereflexi a ochotu přijmout jiné myšlenky, než které kázal po dvacet let.

Funda píše, že se snažil demytologizovat křesťanskou víru hlavně kvůli sobě. Nejspíše proto, že jí chtěl, jako velice vzdělaný člověk, lépe porozumět. Nyní se mi hlavou prohání otázka, zda kdyby celý svět byl takto vzdělaný a měl podobnou míru zvědavosti, zda by tímto způsobem víra vymizela úplně,

---

⁴⁷ Funda, *Glosy - Fragmenty*, s. 143.

nebo zda by byla bez jakýchkoli důkazů slepá víra v cosi většího, než jsme my, silnější než racionální myšlení. A kdyby i poslední věřící na planetě upustil od víry v iracionální božstvo, co by se s lidstvem stalo? Existovaly by stále koncepty nebe a pekla nebo třeba fráze obsahující náboženské symboly jako např. Bůh a Kristus? Staly by se náboženské texty se svým stářím základem fantasy žánru? To jsou otázky, na které odpovědět nedokáži. Jak jsem již uvedla na začátku tohoto textu, dle mého názoru je víra to, co pohání člověka k životu. A samotný koncept náboženství a jeho role v historii lidstva jsou možná příliš velkými na to, aby se jich dalo jen tak zbavit. Jako by náboženství bylo stromem, jehož kořeny prorůstají celou planetou. Bez zničení celé planety by se tedy nedalo zbavit ani náboženství.

Kristýna Kutá